

Ympäristöministeriö, VN/21286/2021, Espoon sopimuksen mukainen kuuleminen. Talga Graphene AB, grafiitinlouhinta Nunasvaara Eteläinen, Niska Eteläinen, Niska Pohjoinen, Nunasvaara Pohjoinen, Kiiruna kunta, Ruotsi

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTENARVIOINNISTA KAIVOSTOIMINTA (GRAFIITIN LOUHINTA) VITTANGISSA, KIRUNAN KUNNASSA (YVA-MENETTELY)

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio kiittää ympäristöministeriötä lausuntopyynnöstä.

Tiedoksi, että komissio on lausunut asiasta Talga Graphene AB -yhtiölle aikaisemmassa lausuntovaiheessa 19.2.2021:

(https://www.fsgk.se/SRRJK_Lausunto_Talga_Grafiitti_Vittangi.pdf).

Ko. lausunnossa komissio on arvioinut, että toiminnasta on mahdollista seurata rajan ylittäviä vaikutuksia, jonka vuoksi Espoo-kuuleminen voisi olla tarpeen. Komissio on esittänyt näkökulmastaan vaikutusarviointitarpeita mainitussa lausunnossa, joita tässä lausunnossa tarkennetaan kuulemisaineistoon viitaten.

Nunasvaara Eteläinen

Käynnissä olevaan kuulemiseen liittyen komissio haluaa todeta tarpeen arvioida erityisesti vaikutukset pinta- ja pohjavesiin liittyen suureen määrään happoa muodostavaan sivukiveen, jota on tarkoitus pysyvästi varastoida kaivosalueella. Myös malmin käsittelystä syntyvä rikastushiekka arvioidaan happoa muodostavaksi ja komissio katsoo saman arviointitarpeen rikastushiekan varastoinnin, vaikutusten ja riskien suhteen, jotka materiaalista voivat kohdistua Tornionjoen vesistöön toiminnan ja jälkihoidon aikana tai kaivostoiminnan jo päättyttyä.

Alueella muodostuvien hulevesien keräys ja käsittely tulisi kuvata YVA-selostuksessa, kuten mitä aineita alueelta poisjohdettavasta vedestä on tarkoitus säännöllisesti analysoida, ja millaisia suojaustoimenpiteitä suunnitellaan ympäristöriskien estämiseksi.

Käytettävien kemikaalien määrät ja laadut sekä niiden päästöt ympäristöön tulee kuvata YVA-selostuksessa ja arvioida vaikutuksia Tornionjokeen. Myös vedenpuhdistusmenetelmä ja sen mitoitus toiminnan eri vaiheissa on vaikutusarvioinnissa olennainen tieto.

Niska Eteläinen, Niska Pohjoinen, Nunasvaara Pohjoinen

Sivukiven ja rikastushiekan, jota syntyy maanalaisesta louhinnasta arvioidaan olevan happoa muodostavaa. Osa on tarkoitus sijoittaa kaivoskuiluihin, osa maanpäälliseen varastoon. Samat huomiot kuin Nunasvaara Eteläiseen liittyen vaikutuksista vesiin ja riskien hallinnasta ovat olennaiset myös näissä muissa kaivoksissa.

Tulvatilanteissa vedet johdetaan Hosiojärveen (Nunasvaara Pohjoinen sekä Nunasvaara Eteläinen) ja Niskakosken vesistöön (Niska Eteläinen, Niska Pohjoinen). Kuulemisaineistossa todetaan, että on riski fosforin, uraanin ja ammoniumtyypen raja-arvojen ylittymisestä Hosiojärvässä. Vesistöt kuuluvat Tornionjoen valuma-alueeseen. Tornionjoessa pitoisuuksien

ylityksiä ei arvioida aiheutuvan, ei edes alimmalla virtaamalla. Päästölaskelmien perusteet on syytä tuoda YVA-selostuksessa esiin.

Varautumistoimet tulvatilanteiden hallitsemiseksi kaikissa hankkeen kaivoksissa tulee esittää YVA-selostuksessa, myös lisääntyvän sadannan ja eri vuodenaikojen epätavallisten sääolosuhteiden valossa (sulan maan aika, syystulvat, talvisateet routaiseen maaperään ja näiden vaikutus materiaalien varastokasojen ja maaperän stabiliteettiin) tarkastellen ilmastonmuutoskenaarioita suhteessa toiminnan ja jälkitarkkailun keston.

Kumulatiiviset ja yhteisvaikutukset

Rajajokikomissio kehottaa kaivosalueiden suunnittelussa arvioimaan kumulatiiviset ja yhteisvaikutukset rajavesistöön huomioiden muut toimivat tai suunnitellut kaivokset (LKAB, Kaunis Iron AB, suunnitteilla oleva Hannukaisen kaivos Suomen puolella Kolarissa) kaivoksen toiminnan ja jälkiseurannan aikana (kaivostoimintojen laajentuminen vesistöalueella ja vaikutukset rajajokeen). Komissio viittaa mm. EU-komission kannanottoihin vastauksissaan 2020 ja 2021 kosken YVA-direktiivin soveltamista toisen Tornionjoen vesistöalueelle sijoittuvan kaivoksen YVA-menettelyssä ja yleisön tiedonsaantioikeutta yhteisvaikutuksista YVA-prosessin aikana, lisätietoja alla.

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/P-9-2021-002466-ASW_EN.html

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/P-9-2020-000741_EN.html

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/P-9-2020-000741-ASW_EN.html

Johan Antti
puheenjohtaja

Timo Jokelainen
varapuheenjohtaja

Virve Sallialmi
sihteeri

TIEDOKSI

Ruotsin luonnonsuojeluvirasto Naturvårdsverket
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Norrbottenin lääninhallitus